2241
Ա

ՀԱՇԻՒ

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Վասն 1893 ամի

ՏԱՍՆ ԵՒ ԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԹԻՖԼԻՍ
Типографія М. Вартанянца, Ган. ул. д. № 3.
Տպարան Մ. Վարդանեանցի
1894

13533

Дозволено Цензурою. 23 Февраля, 1894 года. г. Тифлисъ.

Ա. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ

Ընկերութեան պատուաւոր նախագահ Թեմիս վիճակաւոր Առաջնորդն Հայոց Վրաստանի եւ Իմերեթի.

Ընկերութեան պատուաւոր անդամ Աղեքսանդր Քիշմիշեանց

I. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Ատենապետուհի, տ. Նադեժդա Ալիխանեան
Փոխ-Ատենապետուհի, տ. Հեղինէ Աւթանդիլեան

Անդամք
- տ. Ոսկէհատ Տէր-Յովհաննիսեան
- տ. Վարվառէ Ռոտինեան
- օր. Իշխ. Սոֆիա Արղութեան-Երկայնաբազուկ

Գանձապետուհի օր. Կատարինէ Մութաֆեան
Ատենադպրուհի տ. Սրբուհի Երիցեան

II. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄՇՏԱԿԱՆ ԱՆԴԱՄՔ

+ Ադամեան (Ներսիսեան) Թամարա (1882)
Արամելքեան Եփրոսինէ կոյս (1889)
տ. Ալիխանեան Նադեժդա (1887)
տ. Ալիխանեան Կատարինէ (1882)
տ. Ալէեան Վարվառէ (1886)
տ. Ազարէգեան Մարիամ (1882)
տ. Արամակլխեան Նունէ (1887)
տ. Արամեան Եղիսաբէթ (Բագուից) (1890)
Արղութեան Կատարինէ Մայրապետ (1884)
Իշխ. Արղութեան Մարիամ (1884)
Իշխ Արղութեան Մարիամ (1888)
Իշխ. Արղութեան Կատարինէ (1882)
տ. Ադէլխանեան Հեղինէ (1882)
տ. Աճամեան Հեղինէ (Մոսկվայից 1892)
տ. Այվազեանց Կատարինէ (1892)
տ. Աւթանդիլեան Հեղինէ (1891)
+ Բաղդոյեան Թեկղէ (Թելաւից) (1892)
Իշխ. Բէհբութեան Կատարինէ (1890)
Իշխ. Բէհբութեան Վարվառէ (1882)
Իշխ. Բէգթաբէգեան Մարիամ (1883)
տ. Դաւթեան Մարիամ (1889)
տ. Դոլուխանեան Եղիսաբէթ (1890)
տ. Եարալեան Կատարինէ (1893)
տ Եսանդուլեան Կատարինէ (1890)
տ. Եսանդուլեան Նունէ (1888)
տ. Էմինեան Աննա (1882)

տ. Ենակոլոփեան Նատալիա (1883)
տ. Թամամշեան Սոֆիա (1890)
տ. Թամամշեան Վարվառէ (1888)
տ. Թայիրեան Եղիսաբէթ (1884)
+ Թայիրեան Կատարինէ (1882)
Թայիրեան Հռիփսիմէ կոյս (1883)
տ. Իսրամանեան Սալոմէ (1892)
տ. Լեոնովեան (1883) (Մոսկվայից)
տ. Խատիսեան Մարիամ (1890)
տ. Խարազեան Վարվառէ (1882)
Խուբեան Փեփրոնիա կոյս (1889)
+ Խուդադեան Վարդուհի (1892)
տ. Ծովլիանեան Մայիա (1882)
տ. Ծովլիանեան Մարիամ (1889)
տ. Ծովլիանեան Մարիամ (1892)
տ. Ծովլիանեան Կատարինէ (1893)
տ. Կամսարական Աննա (1884)
+ Ղամբարեան Նունէ (1884)
տ. Ղորղանեան Աննա (1892)
տ. Մանթաշեան Դարիա (1882)
+ Մելիքեան Աննա (1883)
տ. Մեհրաբեան Կատարինէ (1887)
տ. Միրզոյեան Դարիա (1888)
տ. Մութաֆեան Շողակաթ (1890)

տ. Նադիրեան Կատարինէ (1882)
տ. Նազարբէգեան Մինա (1882)
տ. Նազարբէգեան Նունէ (1889)
+ Ջանումեան Մինա (Մոսկվայից) (1883)
+ Ռօտինեան Կատարինէ (1883)
տ. Ռօտինեան Նատալիա (1892)
տ. Ռօտինեան Վարվառէ (1893)
տ. Սարգսեան Եղիսաբէթ (Բագուից) (1889)
տ. Ստեփանեան Նունէ (Մոսկվայից) (1892)
տ. Ստեփանեան Ծաղիկ (Բագուից) (1891)
+ Վարլամեան Վարվառէ (1883)
տ. Տէր-Աստուրեան Վարդուհի (1893)
տ. Քանանեան Նատալիա (Մոսկվայից) (1892)
տ. Քանանեան Վարվառէ (Մոսկվայից) (1882)
տ. Քալանթար Սոֆիա (1892)
տ. Քալանթարեան Սոֆիա (1893)

III. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ԱՆԴԱՄՔ

Ա.

Իշխ. Աբամելիքեան Դարիա
տ. Աբիսողոմեան Նունէ
տ. Աբովեան Շուշանիկ
տ. Ագամեան Սոֆիա (Բագուից)
տ. Ալիխանեան Վարվառէ
օր. Ախվէրդեան Աննա
օր. Ախվէրդեան Մանիա
տ. Ամբարդանեան Վարվառէ
տ. Անանեան Օլգա
տ. Անանեան Մարիամ
տ. Առաքելեան Նունէ
տ. Առաքելեան Եղիսաբէթ
տ. Առուծեան Զզու.
տ. Արղումանեան Փառանձեմ
Իշխ. Արղութեան Սոֆիա
Իշխ. Արղութեան Կատարինէ
Իշխ. Արղութեան Նադեժդա
օր. Աւթանդիլեան Եղիսաբէթ
տ. Աւետիսեան Իսկուհի
տ. Աքիմեան Մարիամ

Բ.

տ. Բարայեան Սոֆիա
տ. Բաղրատունեան Աշխէն
տ. Բաղդամեան Նունէ

Իշխ. Բէգթաբէգեան Եղիսաբէթ
Իշխ. Բէհբութեան Աննա
Իշխ. Բէհբութեան Եղիսաբէթ
օր. Բէնքլեան Վարդուհի
տ. Բոլխսեան Մարիամ

Գ.

տ. Գէորգեան Եղիսաբէթ
տ. Գէորգեան Նունէ
տ. Գէորգեան Սոֆիա
տ. Գիրգիգեան Եղիսաբէթ
տ. Գրիգորեան Սոֆիա

Դ.

օր. Դաւթեան Կատարինէ
տ. Դէմուրեան Եղիսաբէթ

Ե.

տ. Եալալեան Կատարինէ
տ. Եղիազարեան Կատարինէ
տ. Երեցփոխեան Սրբուհի
տ. Երիցեան Սրբուհի

Զ.

տ. Զարգարեան Նունէ

Է.

տ. Էլմիրզեան Սալոմէ
տ. Էնակոլոփեան Եղիսաբէթ
տ. Էնակոլոփեան Մարիամ
Իշխ. Էրիստովա Կատարինէ

Թ.

տ. Թամամշեան Վարվառէ
տ. Թամամշեան Սոֆիա
տ. Թամամշեան Սոֆիա
օր. Թամամշեան Մարիամ
Իշխ. Թումանեան Մարիամ
Իշխ. Թումանեան Նունէ
Իշխ. Թումանեան Աննա
տ. Թումեան Եղիսաբէթ

Ի.

տ. Իզմայլեան Աննա
տ. Իզմիրեան Սոֆիա

Լ.

տ. Լազարեան Մարիամ

Խ.

տ. Խալաթեան Կատարինէ
տ. Խանդամեան Նատալիա
տ. Խաչատուրեան Մարիամ
օր. Խատիսեան Նունէ
տ. Խարազեան Մարիամ (Բաթումից)
տ. Խուդավէրդեան Սրբուհի
տ. Խուդադեան Մարիամ
Իշխ. Խօջամինասեան Սոֆիա
տ. Խօջայեան Սոֆիա

Ծ.

տ. Ծատուրեան Վարդուհի
տ. Ծովլիանեան Մարիամ
տ. Ծովլիանեան Սոֆիա
տ. Ծովլիանեան Լիւբա
տ. Ծուրինեան Աննա

Կ.

տ. Կիրակոսեան Թամարա
տ. Կուսիկեան Մարիամ
տ. Կրասիլնիկեան Աննա

Ղ.

տ. Ղազազեան Սոֆիա (Կարսից)

տ. Ղազարեան Սաթենիկ
տ. Ղամբարեան Նունէ (Ռիգայից)
տ. Ղարաջեան Նատալիա
տ. Ղլըտճեան Սաթենիկ
տ. Ղորղանեան Աննա
տ. Ղորղանեան Եղիսաբէթ
տ. Ղորղանեան Նունէ

Մ.

տ. Մակարեան Մարիամ
տ. Մամիկոնեան Աննա
տ. Մայսուրեան Նատալիա
տ. Մանդինեան Սոֆիա
օր. Մատինեան Մարիամ
+ Մատինովա Ալեքսանդրա
տ. Մարգարեան Մարիամ
տ. Մարդանեան Վարվառէ
տ. Մարտիրոսեան Հայկանուշ
տ. Մելիք-Ղարադեօզեան Կատարինէ
տ. Միրզայեան Թեկլէ
տ. Միրզոյեան Նունէ
տ. Միրզոյեան Սոֆիա
տ. Միրիմանեան Անաստասիա
տ. Միրիմանեան Վէրա
տ. Միրիմանեան Նունէ
տ. Միրիմանեան Մարիամ
օր. Միրիմանեան Թամարա
օր. Մութաֆեան Կատարինէ
օր. Մութաֆեան Մարիամ

Յ.

տ. Յարոյ Դարիա
տ. Յարութիւնեան Մարիամ
տ. Յովհաննիսեան Դարիա
տ Յովսէփեան Նունէ

Ն.

տ. Նաքաշեան Մարիամ

Շ.

տ. Շադինեան Վարվառէ
տ. Շադինեան Քալիա
տ. Շամխալեան Եղիսաբէթ
տ Շահնազարեան Նատալիա
օր. Շահպարոնեան Մարիամ

Չ.

տ. Չիթախեան Սոֆիա
օր. Չիթախեան Աննա

Պ.

տ. Պետրոսեան Սաթենիկ

Ջ.

տ. Ջանբուլատեան Թագուհի
(Կաղզուանից)
օր. Ջանեան Գայիանէ
տ. Ջաւայեան Խանում

Ռ.

տ. Ռօտինեան Նատալիա
տ. Ռօտինեան Կատարինէ

Ս.

օր. Սալամբէգեան Նունէ
տ. Սալավեօվա Վարվառէ
տ. Սարուխան-Բէգեան Մարիամ
տ. Սարուխանեան Եղիսաբէթ
տ. Սմբունովա Եղիսաբէթ
տ Սողոմոնեան Աստղիկ
տ. Սողոմոնեան Մարիամ
տ Սպանդարեան Նատալիա
տ. Սուլխանեան Մարիամ
տ. Սունդուկեան Սոֆիա
տ. Ստեփանեան Աննա
տ. Ստեփանեան Եղիսաբէթ

տ. Ստեփանեան Սոֆիա

Վ.

տ. Վարդազարեան Եղիսաբէթ
օր. Վարդազարեան Մարիամ
տ. Վարդանեան Եւգենիա
տ. Վարդապետեան Լուսիկ

Տ.

տ Տէր-Գրիգորեան Վարվառէ
տ. Տէր-Դաւթեան Եղիսաբէթ
տ. Տէր-Ղեւոնդեան Սոֆիա
օր. Տէր-Միքայէլեան Մատիլդա
տ. Տէր-Յակոբեան Սոֆիա
տ. Տէր-Յովհաննիսեան Եղիսաբէթ
տ. Տէր-Յովհաննիսեան Ոսկէհատ
տ. Տէր-Նիկողոսեան Աննա
տ. Տէր-Ջանեան Սոֆիա
տ. Տէր-Սարգսեան Թամարա
տ. Տիգրանեան Նատալիա
տ. Տուախտենբէրգ Նունէ

Ց.

տ. Ցիցիկեան Եփեմիա

Փ.

տ Փարեչեան Նատալիա
տ. Փիրադեան Եղիսաբէթ
տ. Փոնդոյեան Կատարինէ
տ. Փուզինեան Եղիսաբէթ
տ. Փսարեան Նունէ
տ Փրիգոնեան Մարիամ

Ք.

օր. Քալանթարեան Գայիանէ
տ. Քալանթարեան Մարիամ
տ Քիշմիշեան Թամարա

Օ.

տ. Օհանջանեան Կատարինէ
օր. Օրբելի Կատարինէ

Բ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Մ Ո Ւ Տ Ք	Առանձին Ռ.	Առանձին Կ.	Ընդամենը Ռ.	Ընդամենը Կ.
ա) Նախորդ տարուանից մնացած գոյք՝				
I. Առևտրական բանկում ընթացիկ հաշիւ	2574	87		
Առ ձեռն գումար	590	92	3165	79
II. Տոկոսաբեր թղթեր ի գումարի 11800 ռ., որ ընդունուած է և գնուած	—	—	1118 5	86
			14351	65
բ) Նուիրատուութիւններ				
Հանգուցեալ Գրիգոր Սուրգունեանի կտակակատար պ. Վերմիշեանից	75			
ա Սոֆիա Քալանթարեանից ի յիշատակ իւր հանգուցեալ ամուսնու	200			
պ. Յովսէփ Ամիրեանից	100			
Ներսիսեան Հոգևոր դպրոցի հոգաբարձութիւնից Էֆէնդեանցի գումարից	26	20		
Հանգուցեալ Յովսէփ Ալէլեանի կտակած գումարից	100			
Հանգուցեալ Ստեփան Ղամբարեանի ժառանգներից	300		801	20
գ) տ. Մարիամ Անանեանից յետ ստացուած է տան վարձից	40		40	
դ) Անդամակցական վճարներ՝				
Իսկական (159 անդամ)	954	38		
Մշտական (5 անդամ)	500		1454	
ե) Պարահանդէսներից, նուագահանդէսներից և այլն՝				
Նախորդ տարուայ պարահանդէսից մնացած	6	20		
Ներկայացումից	477	90		
Պարահանդէսից	1531	70	2015	80
Տոկոսիք ընկերութեան գումարից				
Ընթացիկ հաշուից	23	38		
Կտրոններից	596	4	619	42
է) Երկու ուսումնարանների աշակերտուհիներից ուսումնական պիտոյքի և ուսման վճար	592	„	592	„
ը) Կար ու ձևի դպրոցի պատուէրներից մուտք	1578	12	1578	12
թ) Աշակերտուհիների ձեռագործի վաճառումից	86	32	86	32
ժ) Երկրորդ ներքին փոխառութեան $^{6477}/_{32}$ տոմսակը մարտի խաղում տարաւ 500 ռ., որից պետական հարկ և փոխադրութեան ծախս 29 ռ. 50 կ. դուրս գալով, մնում է ընկերութեան	470	50	470	50
ի) Խոհարարական դպրոցի դասընթացների մուտք	235	82	235	82
Գումար	—	—	7893	18
Ընդամէն	—	—	22244	83

Բացի սորանից Ընկերութիւնն ունի երեք հատ Օսմանեան արծաթեայ դրամ, դպրոցական կահ-կարասիք և այլ իրեղէններ։

Ե Լ Ք	Առանձին Ռ.	Առանձին Կ.	Ընդամենը Ռ.	Ընդամենը Կ.
ա) Ընդհանուր ծախսեր՝				
Դիւանական ծախսեր	5	60		
Մանր ծախսեր, յայտարարութիւններ և այլն	154	20	159	80
բ) Նուիրատուութիւնք յօգուտ ուսումնարանաց, մասնաւոր անձանց և ընտանեաց				
Յօգուտ Զրկինանց եկեղեցւոյ ուսումնարանի	50			
Ջրօրհնէքին և Զատկին բաժանուած է չքաւոր ընտանեաց	200			
Օժանդակութիւն է տրուած աղքատներին և ուսանողներին	81	40	331	40
գ) Ս. Նշան եկեղեցւոյ դպրոցի ծախսեր՝				
Ուսուցչաց և ուսուցչուհեաց ռոճիկ	1808	12		
Ազախնու ռոճիկ	144	„		
Ուսումնական պիտոյք	206	30		
Ձեռագործի նիւթեր	66	13		
Վառելափայտ	107	„		
Կահ-կարասիք	141	20		
Մանր ծախսեր	77	13		
Դեղորայք աշակերտուհեաց համար	30	32	2580	20
դ) Ս. Նշան եկեղեցւոյ շինութեան ծախսեր	137	28	137	28
ե) Կար ու ձևի դպրոցի ծախսեր				
Ուսուցչուհեաց ռոճիկ	1605	„		
Ազախնու ռոճիկ	168	„		
Բնակարանի վարձ	720	„		
Կահ-կարասիք	28	80		
Վառելափայտ	117	70		
Մանր ծախսեր	128	33		
Ձեռագործի նիւթեր	497	21		
Դեղորայք աշակերտուհեաց համար	22	„	3287	4
զ) Պատուէրներից ստացուած արդիւնքից յատկացրած է վարպետուհիներին և աշակերտուհիներին	547	55	547	55
է) Ապառիկ 1892 թուի	6		6	
Գումար	—	—	7049	2.
1893 դեկտ. 31 ընկերութեան գոյքը՝				
Առևտրական բանկում ընթացիկ հաշիւ	2887	25	*)	
Առձեռն գումար	186	63		
Առձեռն գումար խոհարարական դպրոցի կառավարչուհու մօտ	235	82		
1893 թ. գնուած է տոկոսաբեր թղթեր ի գումարի 700 ռ.	700	„		
Անցեալ տարուայ մնացած տոկոսաբեր թղթերը	11185	86	15195	56
Ընդամենը	—	—	22244	83

*) Այս գումարից կարուձևի դպրոցի աշակերտուհիներին պատուէրներից հասանելիք 188 ռ. 50 կ. մնում է ընկերութեան իբրև աւանդ։

Б. СРЕДСТВА ОБЩЕСТВА

ПРИХОДЪ	Отдѣльно Руб.	К.	Вмѣстѣ Руб.	К.
а) **Остатокъ отъ прошлаго года.**				
I. Текущій счетъ въ коммерческомъ банкѣ .	2574	87		
На рукахъ у казначея	590	29	3165	79
II. Процентныя бумаги по номинальной цѣнѣ на сумму 11180 р., купленныя и принятыя въ .	—	—	11185	86
			14351	65
б) **Пожертвованія.**				
Отъ г. Вермишева, душеприкащика покойнаго Григорія Сургунова.	75			
Отъ Г-жи Софіи Калантаровой въ память покойнаго своего мужа	200			
Отъ Г. Іосифа Амирова	100			
Отъ попечительства Нерсисянъ Семинаріи изъ суммъ Эфендіанъ	26	20		
Изъ суммъ завѣщанныхъ І. Д. Алеловымъ .	100	„		
Отъ наслѣдниковъ покойнаго Степана Гамбарова	300		801	20
в) **Отъ Г-жи Маріи Анановой получено обратно изъ квартирныхъ денегъ . . . . . .**	40		40	
г) **Членскіе взносы:**				
Отъ 159 дѣйствительныхъ членовъ . . .	954			
Отъ 5 пожизненныхъ членовъ . . .	500		1454	
д) **Съ баловъ, концертовъ и проч.**				
Недоимка съ танцовальнаго вечера, даннаго въ 1892 г.	6	20		
Со спектакля	477	90		
Съ танцовальнаго вечера	1531	70	2015	80
е) **Проценты съ суммъ Общества**				
Отъ текущаго счета въ банкѣ	23	38		
„ срочныхъ купоновъ , ...	596	4	619	42
ж) **Съ ученицъ двухъ школъ за учебныя пособія и за ученіе . . . .**	592	—	592	
з) **Получено съ заказовъ въ школѣ кройки и рукодѣлія**	1578	12	1578	12
и) **Отъ продажи ученическихъ работъ . . .**	86	32	86	32
і) **По мартовскому тиражу выигрышъ билета 2-го внут. займа за № 6477/32 500 руб. за исключеніемъ 29 р. 50 к. 5% государственнаго сбора и комисіи по полученіи выигрыша . . . .**	470	50	470	50
к) **Отъ кулинарныхъ курсовъ . . . . .**	235	82	235	82
	–	—	7893	18
Итого . .			22244	83

РАСХОДЪ	Отдѣльно Руб.	К.	Вмѣстѣ Руб.	К.
а) **Общіе расходы**				
Канцелярскіе	5	60		
Мелкіе расходы, объявленія и проч. . .	154	20	159	80
б) **Пожертвованія въ пользу школъ и частныхъ лицъ:**				
Въ пользу Зркинянцъ церковно-приходской школы	50			
На Рождество и на Пасху роздано бѣднымъ .	200			
Роздано бѣднымъ и учащимся	81	40	331	40
в) **Расходы Сурпъ-Нишанской школы.**				
Жалованье учителямъ и учительницамъ . .	1808	12		
Жалованье прислугѣ , ...	144	„		
Учебныя пособія	206	30		
Матеріалы для рукодѣлія . . . . , .	66	13		
Отопленіе . . . . , . . .	107			
Классная мебель	141	20		
Мелкіе расходы	77	13		
Лѣкарства для ученицъ	30	32	2580	20
г) **На ремонтъ зданія Сурпъ-Нишанской школы**	137	28	137	28
д) **Расходы школы кройки и рукодѣлія**				
Жалованье учительницамъ-мастерицамъ . .	1605			
Жалованье прислугѣ	168			
За наемъ помѣщенія	720			
Мебель	28	80		
Отопленіе	117	70		
Мелкіе расходы	128	33		
Матеріалы для рукодѣлія	497	21		
Лѣкарства для ученицъ	22	„	3287	4
е) **Выдано учительницамъ-мастерицамъ школы кройки и рукодѣлія процентовъ съ доходовъ отъ заказовъ**	547	55	547	55
ж) **Недоимка 1892 года . . , . .**	6		6	
Итого . .			7049	27
Текущій счетъ въ Коммерческомъ банкѣ . .	2887	25	*)	
На рукахъ у казначея	186	63		
На рукахъ у завѣдывающаго кулинарными курсами	235	82		
Въ 1893 г. пріобрѣтены процентныя бумаги по номинальной цѣнѣ на сумму 700 р. . . .	700	„		
Процентныя бумаги отъ прошлаго года . .	11185	86	15195	56
Итого . . .	—	—	22244	83

*) Въ эту сумму входятъ 188 руб. 50 к., принадлежащіе ученицамъ школы кройки и рукодѣлія за исполненные ими заказы.

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1893 թուի, մայիսի 15-ին երեկոյեան ժամը 7-ին տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի հայուհեաց բարեգործական ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովի նիստը, Սերգէևսկայա փողոցում, իւր կար ու ձևի ուսումնարանում։

Ընդհանուր ժողովին նախագահումէր Վրաստանի և Իմերէթի թեմի հոգևոր ատենի նախանդամ բարեկրօն Հ. Անանիա Վարդապետը։ Անդամներից ներկայ էին 46 հոգի։ Գերապատիւ հայր նախագահը անդամների թիւը, կանոնադրութեան զօրութեամբ բաւարար համարելով, բացեց նիստը և առաջարկեց դիմել հերթական հարցերի քննութեան։

Վարչութեան ատենադպրուհին, Տ. Ս. Երիցեանցը կարդաց անցեալ 1892 թուականի մայիսի 2-ին կայացած ընդահանուր ժողովի արդէն տուած արձանագրութիւնը և յետոյ ընկերութեան 1892 թուականի միամեայ գործունէութեան տեղեկագիրը։

Այդ 1892 թուի տարէ ընթացքում, ասաց տիկինը, վարչութեան մէջ եղել են հետևեալ փոփոխութիւնները։ Համաձայն ընկերութեան կանոնադրութեան 12 յօդուածի, չորս տարի վարչութեան անդամի պաշտօն վարելուց յետոյ, դուրս գնացին այդ պաշտօնից տ. Մ. Խատիսեանց, տ. Ս. Քալանթարեանց և օր. Մ. Մատինեանց. նոցա տեղ ընտրուեցան վարչութեան անդամներ տ. Ոս. Տէր-Յովհաննիսեան, իշխ. Ս. Արղութեան և օր. Կ. Մութաֆեան. փոխ—անդամներ տ. Ս. Արասխանեանց, տ. Ս. Մամիկոնեանց և օր. Եղիսաբէթ Ալթունջեանց։ Վարչութիւնը իւր միջից ընտրեց տ. Մ. Խատիսեանի տեղ տ. Հ. Ալթունջեանին փոխ ատենապետուհի, տ. Վ. Ռօտինեանցի տեղ, որ 10 տարի շարունակ ամենայն ջանասիրութեամբ գանձապետուհու պաշտօն էր վարում, օր. Կ. Մութաֆեանցին։ Կար ու ձևի ուսումնարանի և խոհարարական բաժնի տեսչութիւնը վարչութիւնս թողեց տ. Վ. Ռօտինեանցին, իսկ ատենադպրութիւնը յանձնուեց տ. Ս. Երիցեանցին։

Համաձայն 1891 թուականի ընդհանուր ժողովի վճռին 1891-92 ուսումնարանական տարւայ սեպտեմբերի ամսից Ս. Նշան եկ-ծխ-օրիորդաց

դպրոցում բացուեցաւ չորրորդ բաժանմունք, սկսեցինք ընդունել բոլորովին անգրագէտներին և. աշակերտուհիների թիւը հասաւ 91, որոնցից Ա. բաժանմունքում սովորումէն 35 աշակերտուհի, Բ բաժանմունքում 22, Գ-ում 20, և Դ-ում 14։ Չորրորդ բաժանմունք բաց անելով Ս. Նշան ուսումնարանի ծախսերն էլ ընդարձակուեցան, ուստի վարչութիւնս, ինչպէս յարգելի ժողովիդ էլ յայտնի է, դադարեցրեց իւր կողմնակի օժանդակութիւնը զանազան եկ-ծխ. դպրոցներին այն 500 ռ. գումարից, որ նախահաշւով որոշուածէ այդ տեսակ օժանդակութեանց համար և այդ գումարից 200 ռուբլին յատկացրեց Ս. Նշան եկեղեցւոյ դպրոցի պահպանութեանը։ Աշակերտուհիներից փոխանակ 5 ռ. առնելու, դասական պիտոյքների համար, սկսեց 6 ռ. վեր առնել, ի հարկին խեղճերին բացառութիւն անելով։ Այս տարէ ընթացքում օր. Կ. Ղուլիջանեանց գծագրութեան և պ. Արշակ Սպարապետեան բնագիտութեան դասերը յանձն առան ձրիաբար աւանդելու, որի համար վարչութիւնս յայտնեց իւր խորին շնորհակալութիւնը։ Այս տարւայ ընթացքում դպրոցիս գրադարանին կարողացեանք յատկացնել միայն 15 ռ։ Նոյն ուսումնարանում աւարտեցին 12 աշակերտուհի, որոնց բաժանուեցան մի մի աւետարան և աւարտման վկայագիր։ Բոլորն էլ մտան կար ու ձևի ուսումնարան։

Ընկերութեան տարեկան ծախսը այս դպրոցի վերայ 1892 թուականին եղել է 2170 ռ. 81 կ. որ ասել է թէ ամեն մի սանիկի ծախս մեզ նստել է մօտաւորապէս 23 ռ. 85 կ. շատ աւելի պակաս, քան թէ նախընթաց տարիներում

Անցնելով կար ու ձևի ուսումնարանին, տիկինը յայտնեց, որ այդ ուսումնարանը, որ սկիզբէ առել 1888 թուին, շարունակումէ իւր օգտաւէտ ընթացքը. այս տարի այդ ուսումնարանում կան 53 աշակերտուհի Ա. բաժանմունքում 14 աշակերտուհի, Բ բաժանմունքում 14, Գ բաժանմունքում 9 Դ բաժանմունքում 6-ը, և 10 ազատ սովորողներ, որոնցից վեցը վճարումէն ամսական 3 ռ. իսկ 4-ը ազատ են վճարից։ Սոքա իրաւունք չունեն մեր միւս աշակերտուհիների հետ քննութիւն բռնելու և վկայական ստանալու։ Այս վերջինները մնումէն արհեստանոցում ինչքան ժամանակ որ կամենում են։ Նոյն տարւայ ընթացքում աւարտեցին 10 հոգի, նրանց քննութիւն կատարուեցաւ քաղաքիս արհեստաւորաց գլխաւորից ուղարկուած քննիչների ներկայութեամբը և նրանց որոշմամբ հինգը ստացան վարպետուհու, իսկ հինգը վարպետուհու օգնականի վկայական։

Հինգ վարպետուհիներից երկուսը մնացին նոյն դպրոցում ինչպէս օգնականներ, ամսական 5 ռ. ռոճիկով և պատւէրների արդիւնքից որո-

շուած տոկոսից ստանալու պայմանաւ։ Կար ու ձևի ուսումնարանի այդ տարուայ ծախսը, տանու վարձով հանդերձ, հասաւ մօտ 2800 ռ. այսինքն 270 ռուբլիով պակաս, քան թէ 1891 թուականը. պատուէրներից և ձեռագործի վաճառումից ստացուած մուտքը հասաւ 2000 ռուբլու. այնպէս որ ամէն մի աշակերտուհու վերայ զուտ ծախս ունեցանք մօտ 23 ռ. 20 կ. այսինքն շատ աւելի պակաս, քան թէ առաջուայ տարիներում։

Վաղուց արդէն համակրած այն միտքը թէ՝ խոհարարական գիտութիւնը անհրաժեշտ և խիստ կարևոր է մեր տնտեսութեան մէջ և թէ ուրեմն պէտք էր ընդհանրացնել այդ գիտութիւնը, սկիզբն առաւ նոյեմբերի 11-ին տ. Վ. Ռօտինեանցի նախաձեռնութեամբ. այս առաջի դասընթացում ունկնդիրների թիւն էր 16-ը, որոնցից մինը ձրի, հայ ուսուցչուհի։ Երկու ամսուայ դասընթացքում, տրքա եղցին 52 դասախօսութիւն, նոյնչափ էլ գործնական դասեր. այս համակրելի գործին յաջողութիւնը օժանդակելու համար՝ ձրի դասախօսեցին հետևեալ տիկնայք և պարոնայք, որոնց վարչութիւնս յայտնումէ իւր երախտագիտական զգացմանց հաւաստիքը։ Տիկին Վարվառէ Ռօտինեանց խոհարարական տեսութիւն և գործնական դասեր. տ. Ն. Տիգրանեանց հաշուապահութիւն, պ. Ս. Քալանթար պաշարագիտութիւն, Բժշկապետ պ. Վ. Արծրունին առողջապահութիւն և սննդարարութիւն և պ. Աթանագինէ Մելքումեանց մաքրութիւն։ Ունկնդիրներից եղած մուտքը, 375 ռուբլին գործ դրուեցաւ հետևեալ բաների վերայ՝ 170 ռ. իրեղէններ գնելու, 50 ռ. պախնի և ծառայի ռոճիկ, 155 ռ. էլ վերանորոգութեան եղլն։ Այսպիսով այն 300 ռուբլին, որ ընդհանուր ժողովդ յատկացրել էր սկզբնական ծախսերի համար, մնաց անձեռնմխելի. (այդ գումարը մնում է 'ի պահեստ ապագայում պատահելիք մի որ և իցէ տոխրողական ու կարևոր ծախսերի համար։)

Նուիրաբերութիւններ ենք ստացել՝ ընկերութեանս տասնամեակի առիթով, ժողովին նախագահող արժանապատիւ Համազասպ հայր սուրբից 100 ռ. Թիֆլիսի մի խումբ տիկնանցից և օրիորդներից 185 ռ. պ. Ն. Տէր-Ղևոնդեանից 100 օր. դասագիրք, պ. Տ. Նազարեանցից մանկական ընթերցա-նութեան գրքեր, համաձայն հանգուցեալ Տիգ. Ծովիանեանցի կտակի 400ռ., հանգուցեալ Սողոմոն Մեհրաբեանցի ժառանգներից 200 ռ., համաձայն հանգուցեալ Յովսէփ Դաւթեան Ալեխեանցի կտակին 100 ռ., Ներսիսեան հոգևոր դպրոցի յարգելի հոգաբարձութիւնից, էֆէնդեանի կտակած գումարից 26 ռ. 20 կ., զանազան անձինքներից 19 ռ. ընդամենը

դրամական նուիրաբերութիւններ եղել են 1030 ռ. 20 կ. գրեթէ կրկինը 1891 թուականի ստացածին, որը եղել 532 ռ.

Ամառս ձեռնտուութեամբ վարչութեան անդամներ տ. Հ. Սւթանդիլեանի և իշխ. Ս. Արղութեանի, յօգուտ ընկերութեանս, Բօրժօմում տրուած ներկայացումից 280 ռ։ 1893 թուի յունվարի 19-ին կովկասեան հայոց Բարեգործական ընկերութեան հետ կազմած վիճակախաղով պարահանդեսից, ընկերութիւնս բաժինը եղաւ 1019 ռ. 25 կ. երկրորդ կազմած երեկոյթից 1200 ռ. ընդ ամենը 2499 ռ. 25 կ.։

Նոյն տարէ ընթացքում վարչութիւնս նպաստել է՝ Զրկինանց Ս. Կարապետի աղայոց ուսումնարանին 50 ռ. չքաւոր ուսանողուհեաց ուսուցչական ցէնղ ձեռք բերելու համար 130 ռ. մի օրիորդի ուսման վճար գիմնազիօնում 27 ռ. ջրօրհնեաց և զատկին չքաւոր ընտանեաց բաժանուեց 205 ռ.։

Տասնամեակի առթիւ ընկերութիւնս ունեցաւ 12 մշտական անդամ. իսկ իսկական անդամների թիւը հասնումէ միայն 168 ի. ցաւօք սրտի պէտքէ ասել, (որ Թիֆլիսի պէս հայաշատ քաղաքի և զարգացած հասարակութեան համար շատ աննշան թիւ է։)

Այս տեղեկագրի վերաբերութեամբ ուշմի նկատողութիւն չեղաւ անդամուհեաց կողմից, ուստի և տիկին ատենադպրուհին կարդաց ընկերութեան դրամական հաշիւը և ապա նախընթաց ընդհանուր ժողովի արձանագրութիւնը, որ և հաստատուեցաւ ընդհանուր ժողովից։

Արձանագրութեան հաստատութիւնից յետոյ օր. Գանձապետուհի, Կ. Մութաֆեանը կարդաց առաջիկայ տարուայ նախահաշիւը.

Մուտք	Իսկական անդամներից	1020
	Մշտական անդամներից	200
	Պարահանդեսից եւ ներկայացումից. .	1800
	Նուիրաբերութիւններից . . , .	750
	Կար ու ձեւի դպրոցի պատուէրներից . .	850
	Ս. Նշան եկեղեցւոյ ծխ. դպրոցի արդիւնք .	400
	Ընկերութեան արժեթղթ-երից եւ ընթացիկ հաշուից . :	650
		5670

	Ս. Նշան եկեղեցւոյ պահպանութիւնը	
	Ռոճիկ ուսուցիչներին	1700
	Ուսումնական պիտոյք	100
	Ձեռագործի նիւթեր	50

Ռոճիկ աղախնոյ	244
Վառելափայտ	80
Կահ-կարասիք եւ մանր ծախս	100
	2174

Կար ու ձևի դպրոցի պահպանութիւնը.

Ռոճիկ ուսուցչուհեաց	1410
Բնակարանի վարձ	720
Ռոճիկ աղախնոյ	148
Վառելափայտ	100
Ձեռագործի նիւթեր	200
Մանր ծախսեր եւ կահ-կարասիք	100
	2678
Նուիրատուութիւններ	500
Վարչութեան եւ գլխաւոր ծախսեր	110
	610
Գումար	5462 ռ.

Մի քանի բացատրութիւններից յետոյ ընդհանուր ժողովը հաստատեց այս նախահաշիւը։

Վարչութեան անդամ իշխ. Ս. Արղութեանը խօսք խնդրելով բացատրեց այն հանգամանքները, որոնց պատճառով ապարդիւն մնացին վարչութեան ջանքերը վկայեալ ուսուցչուհիներ պատրաստելու վերաբերութեամբ։ Այս խնդիրը լուսաբանելու համար կարդացուեցաւ այն յանձնաժողովի մշակած ծրագիրը, որ ընտրուած էր յատկապէս ուսուցչուհիք պատրաստելու քննութեան համար և վկայագիր ստանալու։

Տիկին իշխանուհի Մ. Թումանեանը առարկեց թէ պէտք ամենայն ջանք գործ դնել ուսուցչուհիք պատրաստելու համար, որպէս զի ապագայում մեր դպրոցները բաւական թուով վկայեալ ուսուցչուհիներ ունենան։

Նոյն ցանկութիւնը յայտնեց և տ. Ալիխանեանը (գանձապետ) և աւելացրեց որ առաջիկայ տարուան նախահաշուի մէջ որոշուած երկու հարիւր ռուբլին շատ քիչ համարում ինքը և թէ առաջարկումէ մի պատկառելի տեղապահան և կարևոր գործի համար աւելի մեծ գումար անել։ Սոյն կարծիքին ձայնակցեցին և ուրիշ շատերը։

Վարչութեան անդամուհիք տ. տ. Ս. Երիցեանց և Հ. Ալթունջեանց մի առ մի բացատրեցին այն արգելառիթները, որ նախընթաց տա-

րիներում յառաջ էին եկել այդ գործը կատարելու համար։

Վիճաբանութեան ընթացքում պարզուեցաւ, որ ուսուցչուհիք պատրաստելու համար ամառային երկամսեայ դասընթացները շատ անբաւարար էին, որովհետև շատ գաւառացի ուսուցչուհիք այդ կարճ միջոցում անկարող են լինում քննութեան պատրաստուել, ուստի և այդ կարճատև աշխատանքն էլ ապարդիւն է մնում։

Քննելով բոլոր հանգամանքները ընդհանուր ժողովը համաձայնեց, որ անհնարին է երկու ամսուայ ընթացքում մեր ուսուցչուհիներին քննութեան համար պատրաստել, մանաւանդ որ շատերը մեր գաւառացի ուսուցչուհիներից այդ ժամանակամիջոցում քաղաքում ապրելու համար անգամ նիւթական օժանդակութիւն չեն ստանում, ուստի ցանկութիւն էլ չեն յայտնում դասընթացին մասնակցելու։ Անդամուհիներից ոմանք առաջարկութիւն արին դիմելու Հոգևոր բարձր վարչութեան, որ զբաղեցնէ ուսուցչուհիների քննութեան պատրաստելու գործը և հրամայէ հոգաբարձութիւններին, որ ուսուցչուհիներին նիւթական օժանդակութիւն և ժամանակամիջոց տան պատրաստուելու համար։

Ընդհանուր ժողովը լսելով թէր և դէմ վիճաբանութիւնները ու վարչութեան բացատրութիւնները հաւանութիւն տուաւ ձեռնարկուած միջոցներին և վարչութեան յանձնեց գործի տնօրէնութիւնը, այսինքն դրասը դիմել Հոգևոր բարձր վարչութեան։ Արժանապատիւ հայր նախագահը խոստացաւ վարչութեանն իւր կողմից ևս ամենայն օժանդակութիւն և աջակցութիւն այդ գործի յաջողման։

Այս վիճաբանութիւններից յետոյ առաջիկայ տարուան նախահաշիւը հաստատուեցաւ անփոփոխ։

Նախահաշուի հաստատումից յետոյ կարդացուեցաւ խոհարարական Ս. դասընթացի դրամական հաշիւը, որից երևեցաւ, որ նախահաշւով որոշուած 300 ռուբլին անգամ չէ ծախսուած, այլ դասընթացի արդիւնքը ծածկել է բոլոր ծախսերը։

Անդամուհի տիկին Ս. Բարսեղեանը առաջարկեց ընդհանուր ժողովին շնորհակալութիւն յայտնել տիկին Վ. Ռօտինեանցին նրա յօգուտ ընկերութեան անդուլ աշխատանքների և խոհարարական դասընթացի հմուտ ղեկավարութեան համար։

Ժողովը միաձայն ընդունեց այս առաջարկութիւնը և շնորհակալութիւն յայտնեց տ. Վ. Ռօտինեանցին, չմոռանալով և այն պարոններին և տիկնանց որոնք նոյն տարէ ընթացքում նպաստել են ընկերու-

թեանս թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս, կամ թէ իւրեանց աշխատակցութիւնը չխնայելով ընկերութեանս օգտակար լինելու։

Օրակարգի խնդիրներն սպառելով հայր Նախագահը, պահպանիչ առնելուց յետոյ, նիստը փակեց երեկոյեան ժամը $10\frac{1}{2}$-ին։

ՄՄ Հայագիտական գրադարան
MAL011992